

ปัจจุบันการทำนากก เพื่อขายต้นกกสดหรือเส้นกกแห้งให้เป็นวัตถุดิบแก่ผู้ทอ นับเป็นการช่วยย่นระยะเวลาของผู้ประกอบการ ไม่ต้องมาเสียเวลาทำนากก สามารถซื้อเส้นกกไปใช้ขายได้เลย ทำให้การทอเสื่อยังคงดำรงอยู่ได้อีกรูปแบบหนึ่งแต่อาจก่อปัญหาในภูมิปัญญาการทำนากกในวันข้างหน้า แก่คนรุ่นใหม่ได้เส้นทางของการทอเสื่อนอกจากทำเป็นแผ่นผืนไว้ใช้สอยแล้ว ยังมีอีกในการประยุกต์ผืนเสื่อแปรเป็นรูปผลิตภัณฑ์อื่นๆ เช่น กระเป๋า จานรอง รองเท้า ฯลฯ ซึ่งผู้ประกอบการในชุมชนนี้ยังก้าวมาไม่ถึง จึงนับว่ายังมีช่วงเวลาของการสืบสานภูมิปัญญาในการทออีกระยะหนึ่ง กว่าจะถึงจุดเปลี่ยนของภูมิปัญญาท้องถิ่นสู่ธุรกิจชุมชนและการตลาดตราบใดที่ภูมิปัญญาท้องถิ่นยังเป็นเรื่องของวิถีชีวิตในชุมชน ตราบนั้นภูมิปัญญายังอยู่ได้เพราะเป็นส่วนหนึ่งของชีวิตประจำวัน แต่ถ้าตราบใดภูมิปัญญาท้องถิ่นถูกผลักดันให้เป็นจุดนำวิถีชีวิต เพื่อหวังผลในเชิงธุรกิจและผลประโยชน์แล้ว อันตรายของภูมิปัญญาคือการถูกตีค่าเป็นเรื่องของวัตถุ มิใช่มีผลต่อจิตใจตราบนั้น ความเสื่อมสูญก็จะเร่งวันให้ผันแปรไปตามกระแสทันที

"จุดเด่นของผลิตภัณฑ์ทอเสื่อกก ซึ่งเป็นผลิตภัณฑ์ที่มีความโดดเด่นประณีต สวยงาม มีหลากหลายชนิด ผลิตจากเส้นใยที่มีคุณภาพเหนียวแน่นทนนาน ผิวมันละเอียด ใช้วัตถุดิบในท้องถิ่น และสามารถปลูกเองในพื้นที่"

องค์การบริหารส่วนตำบลชานุวรรณ

043-669424

91 หมู่ที่ 4 ตำบลชานุวรรณ
อำเภอพนมไพร จังหวัดร้อยเอ็ด 45140

องค์การบริหารส่วนตำบลชานุวรรณ
อำเภอพนมไพร จังหวัดร้อยเอ็ด

ภูมิปัญญาชาวบ้าน

"การทอเสื่อกก"

“การทอเสื่อกก”

ภูมิปัญญาของคนในท้องถิ่น

“เสื่อกก” เป็นผลิตภัณฑ์ที่พบเห็นแทบทุกจังหวัดในประเทศไทยซึ่งแรกเริ่มสมัยบรรพบุรุษจะเป็นการทอเสื่อกกไว้ใช้เองในครัวเรือน โดยใช้กกเหลี่ยมที่เกิดขึ้นเองตามธรรมชาติในท้องทุ่ง หรือแหล่งน้ำธรรมชาติ นำกกมาตัดตากให้แห้งแล้วทอเป็นผืนเสื่อแบบหยาบๆ ไว้ใช้กันเองในครัวเรือนหรือแจกจ่ายในหมู่ญาติ ต่อมามีการพัฒนาเป็นใช้พันธุ์กกกลมเป็นวัสดุในการทอที่ปลูกในท้องนาหรือพื้นที่ที่มีความชื้น เช่น บริเวณริมแหล่งน้ำธรรมชาติ เพราะกกกลมจะมีคุณสมบัติที่ดีกว่าคือมีความเหนียวและผิวละเอียดมากกว่ากกสามเหลี่ยม กกกลมเกิดและเจริญเติบโตได้ดีในบริเวณที่มีน้ำท่วมถึง หลังน้ำลดพอกกเจริญเติบโตได้เต็มที่ก็ทำการตัด นำมาตัดแล้วตากให้แห้งเก็บไว้ทอเสื่อต่อไป กกกลมพันธุ์ที่ปลูกโดยไม่ต้องอาศัยความชื้นมากนัก บางคนเรียกกกชนิดนี้ว่ากกราชินีปลูกได้โดยทั่วไป เช่น บริเวณสวนภายในหมู่บ้าน ปลูกรอบๆบริเวณบ้าน ร่องน้ำ

การทอเสื่อเป็นภูมิปัญญาชาวบ้านในชนบทที่ใช้เวลาว่างจากการทำไร่ทำนามาถักทอ บางส่วนทอเก็บไว้เพื่อทำบุญช่วงเทศกาลตามประเพณี โดยใช้วัตถุดิบที่หาได้ง่ายในท้องถิ่นคือใช้ต้นกก คิดค้นลวดลายให้แปลกใหม่ เช่น ลายดอกลายน้อย ลายสมอคู่ และลายแพรวา ถักทอจนเป็นผืนสวยงาม พัฒนาต่อยอดโดยการแปรรูปให้เป็นผลิตภัณฑ์ที่ทันสมัย และสามารถใช้งานได้หลากหลายรูปแบบ

ขั้นตอนการทอเสื่อกก

ขั้นตอนแรกตัดต้นกกที่มีอยู่ในนาจากโคนต้นโดยเลือกต้นที่มีขนาดลำต้นประมาณนิ้วก้อยขึ้นไปและมีความยาวโดยเฉลี่ยประมาณ 1 เมตร จากนั้นเลือกเอาต้นที่ค่อนข้างแก่ซึ่งลำต้นจะมีสีเขียวเข้ม เนื่องจากต้นแก่นั้นจะมีความเหนียวแน่น คงทนไม่ขาดง่าย เมื่อได้ต้นกกมาแล้วก็จะทำการแยกขนาดของต้นกกตามความยาวของแต่ละต้นและตัดใบออกให้เหลือแต่ลำต้นเท่านั้น โดยต้นที่มีความยาวก็จะใช้ทำเสื่อที่มีขนาดผืนใหญ่ ส่วนต้นที่มีขนาดสั้นนั้นก็จะใช้ทำเสื่อที่มีขนาดผืนเล็กหรือทำเป็นสื่อพับโดยการทอแล้วนำมาต่อกัน

จากนั้นนำต้นกกที่ได้จากการคัดแยก มากรีดออกเป็นเส้นๆ โดยจะได้ประมาณต้นละ 3-4 เส้น ในการกรีดนั้นจะเอาส่วนที่เป็นแกนกลางของลำต้นออกหรือที่ชาวบ้านเรียกว่าไส้ของต้นกก เนื่องจากไส้ของต้นกกจะเปราะขาดง่ายไม่แข็งแรง เมื่อกรีดต้นกกออกเป็นเส้นๆ แล้วก็จะนำมามัดรวมกัน แล้วนำมาตากแดดประมาณ 1 สัปดาห์ โดยสังเกตจากสีของต้นกก ที่ตากแดดไว้จะเปลี่ยนจากสีเขียวเป็นสีเหลืองนั่นเองแสดงว่าสามารถนำไปใช้ได้แล้ว เมื่อได้ต้นกกที่แห้งดีแล้วก็จะนำมาย้อมสี เพื่อที่จะให้ได้ลวดลายของเสื่อนั้นออกมาสวยงามตามความต้องการหลังจากย้อมสีเสร็จก็นำมาตากไว้ในที่ร่มที่มีอากาศถ่ายเทไว้ได้ดีเพื่อให้เสด็จน้ำและแห้งสนิทเพื่อรอการถักทอต่อไป

